

УВОД У УВЕА ЈОНЗОНА И СВАКИ ДАН У ГОДИНИ

Београдска „Лагуна“ прихватила се капиталног подухвата – да објави превод четвортотомног романа *Jahrestage*, на српском: *Сваки дан у јодини*, који представља *opus magnum* великог немачког писца Увеа Јонзона (1934–1984). До сада су објављена прва два тома, том 1 – у септембру 2020, у преводу Дринке Гојковић, и том 2 у мају 2021. у преводу Споменке Крајчевић и Тијане Тропин. У припреми су трећи и четврти том, у преводу Бојане Денић, односно Биљане Пајић.

Уве Јонзон је код нас, ако икако, у најбољем случају познат по имену. Осим оних који га знају на оригиналном, немачком језику (а ни таквих нема много), малобројни заинтересовани млађи читаоци су његовом капиталном роману приступали углавном преко недавно (2018) објављеног америчког превода *Anniversaries* Деимиона Серлса. У београдској „Просвети“ (едиција Савремени страни писци) објављен је, додуше, 1967. Јонзонов кратки роман *Два схваћања*, али се не би рекло да је, било тада, било касније, много читан. Јонзон је тежак писац. У немачку прозу он је, у стилској равни, увео нову структуру реченице, нови однос према лексици и граматички, а свеукупно – нови приступ књижевној грађи. Његов први објављени роман *Најаћања о Јакову* (1959) изазвао је и ненаклоно изненађење и одушевљење, а и појава првог тома *Свакој дану у јодини* (1970) у први мах је наишла на неуједначен пријем критике, а даље добрим делом ненавикнуте на радикалне књижевне захвате; та контроверзна рецепција може се, у редукованој верзији, представити кроз две дијаметрално супротне критичарске реакције: 1) „Јонзон има много тога да каже“ (Јост Нолте), односно: 2) „Мало жита испод много сламе“ (Вернер Тамс).

У међувремену, од 1970. до данас, Јонзон је, захваљујући објављивању сва четири тома *Свакој дану у јодини*, схваћен и прихваћен као модерни класик немачке књижевности, а теоријско-интерпретативна литература о његовом укупном делу, нарочито о роману *Сваки дан у јодини*, не само у Немачкој, готово експоненцијално расте. Америчко издање из 2018. нагло је увећало Јонзонову међународну репутацију. Писац се ставља у ред највећих у 20. веку, а професори најугледнијих универзитета пишу о књизи као „смелој, бриљантној, изненађујућој и хуманој“ (Чарлс М. Ларсон), односно „заразној по свом стилистичком *tour de force* и зачуђујуће племенитом, мада неромантичном погледу на космополитизам, припадање и утопију“ (Марта Фиглерович).

* * *

Невелики избор текстова о Увеу Јонзону и његовом *Сваком дану у јодини*, који овде представљамо, замишљен је као увод и упућивање у централне координате овог

јединственог и јединствено комплексног романа. Подељен је на три засебна одељка, повезана тиме што се сваки односи на *Сваки дан у јодини*. У првом, „Уве Јонзон, лично“, два интервјуа и Јонзонов ауторски текст упознају читаоца с основним карактеристикама Јонзоновог начина рада на овом роману; у другом, „Тумачења“, текст проф. Норберта Мекленбурга приказује неколико битних елемената Јонзоновог књижевног поступка у *Сваком дану у јодини*; текст проф. Улриха Крелнера говори о проблему кривице, једној од средишњих оса романа, и њеном трансгенерацијском преношењу; текст проф. Бернда Ауерокса бави се личном и друштвеном могућношћу савладавања ужаса историје, који представљају тематски и конструкциони темељ романа; у трећем одељку „Поглед изблиза“ наш писац Мића Вујичић даје своје инвентивно и особено читање *Свакој дана у јодини*.

Посвећен читалац романа ће поред поменутих свакако уочити и многобројне друге суштински важне рукавце од којих је изграђено ово несвакидашње књижевно дело, а о којима овом приликом није могло бити речи.

Приређивач жели да изрази срдачну захвалност великим познаваоцима Јонзона, професорима Бернду Ауероксу, Улриху Крелнеру и Норберту Мекленбургу, који су спремно и љубазно уступили право на објављивање својих текстова, као и издавачкој кући *Suhrkamp* која је на исти начин одобрила објављивање фрагмената Јонзонових интервјуа и Јонзоновог ауторског текста.